

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף לד

(בעמ' הקודם)

וכשהסינו את יריחו: כשסבבו את יריחו כדי לכבושה (הם סיבבו שבעה ימים וביום השבעי החומה נפלה תחתיה).

וכשהחזירוהו למקומו: כשהחזירו את הארון בימי שלמה המלך מעיר דוד לבית המקדש בקודש הקדשים (ראה רש"י).

כעת הברייתא מבארת איך בני ישראל עברו את הירדן:

וכיון שניטבלו רגלי הכהנים בשפת הירדן המזרחית כשנכנסו לתוכו, חזרו מי הירדן לאחוריהם ולא ירדו אלא עמדו שם במקומם, והמים שהמשיכו לזרום לשם נערמו לגובה ועלו למעלה עד שעברו כולם.

וכמה גובהן של מים, י"ב מיל וכו': מחנה ישראל היה 12 מיל על 12 מיל, ובני ישראל עברו את הירדן בצורה שהם חנו, כלומר באותו אורך ורוחב של המחנה שהיה 12 מיל כך הם עברו, נמצא שהזמן שלקח להם לעבור היה בשיעור של מהלך 12 מיל של אורך המחנה, וכנגד זה גבהו המים 12 מיל. זוהי דעת רבי יהודה.

אמר לו ר' אלעזר בר' שמעון: והרי המים יותר מהירים לרוץ מן האדם, ואם המים גבהו רק 12 מיל ואח"כ חזרו לזרום כרגיל, נמצא שעוד לפני שכולם הספיקו לעבור כבר שטפו אותם המים, שהרי המים גבהו 12 מיל יותר מהר ממהלך בני ישראל למרחק 12 מיל.

אלא: המים היו נערמים ועולים כאולמות על גבי אולמות לגובה יותר מ-300 מיל!

עודם בירדן: נאמר בספר יהושע "וְהִכְהִינִים נְשֵׂאֵי הָאָרוֹן עֲמֻדִים בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן עַד תָּם כָּל הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ לְדַבֵּר אֶל הָעָם כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּמְהָרוּ הָעָם וַיַּעֲבְרוּ", כלומר שיהושע דיבר לעם ישראל כשהיו בתוך הירדן. הגמ' מבארת מה הוא אמר להם.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

"שָׂאוּ לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הִירְדָן מִמַּצַּב רִגְלֵי הַהֲנָהִים הַכִּין שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים וְהֶעֱבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בְּמִלּוֹן אֲשֶׁר תִּלְיֵנוּ בּוֹ הַלְּיָלָה": יהושע ציווה אותם שיקחו את האבנים האלה ויקימו מהם את המזבח בהר עיבל, ואח"כ פירקו את המזבח ולקחו את האבנים וקבעו אותם בגלגל.

וגמירי, **דטעונא דמדלי איניש לכתפיה וכו'**: קבלו חכמים שמשא שמרים האדם על כתפיו ללא סיוע ממישהו אחר הוא רק שלישי מהמשקל שיכול לשאת אם מישהו אחר עוזר לו להרים את המשא על כתפיו, נמצא שאם אדם נושא על כתפיו 40 סאה ללא סיוע הרי שע"י סיוע יכול לשאת 120 סאה.

מכאן אתה מחשב לאשכול: לפי חשבון זה שמשקל האבנים שכל אחד הרים לבדו היה 40 סאה, אפשר לחשב כמה היה האשכול שנשאו המרגלים (בזמן משה רבינו), שהרי המרגלים שנשאו את האשכול עזרו אחד לשני להרים אותו, שנאמר "וַיָּבֵאוּ עַד נַחַל אֲשַׁכַּל וַיִּכְרְתוּ מִנְשֵׁם זְמוּרָה וְאֲשַׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשְׂאֶהוּ בְּמוֹט בְּשְׁנַיִם וּמֵן הָרַמְיִים וּמֵן הַתְּאֲנִים", ולכאורה המילה "בשנים" מיותרת שהרי כבר נאמר "וישאוהו במוט" והדרך לשאת את המוט היא בשני בני אדם, אלא כוונת הפסוק שהם נשאו את האשכול בשני מוטות, כל מוט נשאו שני מרגלים. **רבי יצחק מבאר**:

אמר רבי יצחק, טורטני, וטורטני דטורטני: 'טורטני' - משא. כלומר משא, ומשא תחת המשא. **ביאור**: המרגלים נשאו את האשכול על ידי שני מוטות, כל מוט נשאו שני מרגלים, מרגל אחד בכל צד, ותחת משא זה היה משא תחתון שסייע למשא העליון שגם בו היו שני מוטות שהלכו באלכסון (**ראה ציור**).

הא כיצד? איך המרגלים חילקו את המשא ביניהם? **תשובה**: היו 12 מרגלים ומתוכם רק 10 נשאו פירות (אבל יהושע וכלב לא נשאו כלום כפי שיבואר להלן), שמונה נשאו את האשכול, אחד נשא רימון ואחד נשא תאנה, **הרי ששמונה מרגלים נשאו את האשכול יחד, ולפי החשבון לעיל כל אחד יכל להרים 120 סאה עם עזרה, נמצא שמשקל האשכול היה 960 סאה!**

יהושע וכלב לא נשאו כלום, איבעית אימא וכו': הטעם שהם לא נשאו: או משום שהם היו חשובים, או משום שכל כוונת המרגלים היתה להוציא את דיבת הארץ רעה, להראות שכשם שפירותיה משונים כך יושבי הארץ משונים וגיבורים וגבוהים ואי אפשר לכבוש את הארץ, אבל יהושע וכלב לא היו באותה עצה רעה.

(המשך בדף הבא ↓)

הגמרא חוזרת למחלוקת רבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון, האם מי הירדן נערמו לגובה של 12 מיל או של יותר מ-300 מיל.

פליגי בה: למאן דאמר א': שורש המחלוקת בין רבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון האם בני ישראל עברו את הירדן 'כדרך חנייתן' במדבר, שהיתה בשטח של 12 מיל, דהיינו שכל המחנה עבר בצורה שבה הוא חונה (שלוש שבטים לכל צד ושבת לוי באמצע), ומכיון שכולם עברו ביחד, הזמן שלקח להם לעבור היה מקביל בדיוק לזמן של כמות המים של 12 מיל. או שהם עברו בזה אחר זה, ומשכך נמשך הדבר זמן רב ונערמו המים ליותר מ-300 מיל.

למאן דאמר ב': לכולי עלמא הם עברו כחנייתן, ושורש המחלוקת הוא האם לאדם קל לעבור במהירות כמו מהירות המים, או שהמים עוברים הרבה יותר מהר מהאדם.

שלה לך מדעתך: כלומר את הלשון 'לך' דורשים שהקב"ה אמר למשה: אינני מצוה אותך לשלוח אלא מכיון שעם ישראל בקשו ממך לשלוח מרגלים (ככתוב בפרשת דברים) אתה יכול לשלוח אותם. שהרי 'וכי אדם בורר חלק רע לעצמו?' ודאי שלא, ואם כן ודאי שהקב"ה לא יצוה את משה רבינו לעשות מעשה רע שתוצאותיו ימיטו אסון על עם ישראל (שהרי הקב"ה ידע מה יקרה לבסוף).

מרגלים לא נתכוונו אלא לבושתה וכו': כלומר בני ישראל שבקשו לשלוח מרגלים התכוונו לגלות את קלונו של הארץ.

סתר דבריו של הקב"ה (גירסת רש"י): את דברי הקב"ה שאמר שהוא מביא את עם ישראל לארץ טובה. ועשה את הקב"ה כביכול 'מך' = חלש, כאילו אין ביכולתו להתגבר על הענקים יושבי הארץ.

שהחביא דבריו של הקב"ה: את דבריו של הקב"ה בטובת הארץ הוא הסתיר, ובמקום זאת דיבר בגנותה. וכן פסע (= דילג) על מידותיו (= הנהגותיו) של הקב"ה להיטיב, והציג את הקב"ה כמשפיע רעה על עם ישראל בהביאו אותם לארץ רעה.

והינו דכתיב ועבדי כלב: הקב"ה הבטיח לכלב "וְעַבְדִּי כָּלֵב עִקֵּב הַיְתֵה רוּחַ אֲחֵרֶת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אֲחֵרֵי וַהֲבִיאֲתִיו אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שְׁמָהּ" ונאמר בספר יהושע "וַיִּתֵּן אֶת הַחֶרֶן לְכָלֵב בֶּן יִפְנֵה לְנַחֲלָה", מכאן אנו למדים שכלב הוא זה שהלך לחברון ולכן הוא קיבל אותה במתנה.

מיומן: הגבור שבאחים. **כשחיתות:** במקום שהוא דורך הוא עושה בור עמוק, ובכך הוא משחית את הארץ (שמו 'ששי' רומז על 'עמודי שיש' התקועים באדמה, שרגליו דומות להם בכורות העמוקים שהן יוצרות באדמה). **תלמים:** כתלם המחרשה שעושה בורות באדמה.

שמעניקין חמה בקומתן: מרוב גובהם נראה כאילו השמש היא שרשרת (- ענק) סביב צווארם.

וחברון נבנתה: זהו המשך הפסוק המדבר בחברון ששם ישנם ילדי הענק, והיא נבנתה שבע שנים לפני שנבנתה העיר צוען שבמצרים'. הגמרא מקשה: הרי 'כנען' ו'מצרים' היו בניו של 'חם', ומצרים היה גדול מכנען כנאמר "וּכְנִי חָם: כּוֹשׁ וּמִצְרַיִם וּפּוֹט וּכְנָעַן" ולא יתכן שחם בנה את העיר של בנו הקטן קודם שבנה את העיר של בנו הגדול יותר? אלא הכוונה שחברון 'מבונה' - מיושבת ומשובחת יותר מצוען כפי שבע.

ועוד יותר, חברון היא אדמת סלעים ומשכך היא המקום הגרוע שבאדמת ארץ ישראל ולכן קברו בה מתים, ואילו צוען היא המקום המשוכח ביותר במצרים שהיא המעולה בכל הארצות.

כי היו בצוען שריו: כלומר שריו של מלך ישראל היו נשלחים לפרעה מלך מצרים שישב בצוען, כי היא העיר הטובה ביותר במצרים.

קושיא: **וחברון טרשים הוי:** והרי אבשלום הלך להביא כבשים מחברון, בשביל לקיים את הנדר שנדר להקריב במזבח שהיה בגבעון, משום שבחברון היו הכבשים המשובחות ביותר. וזאת בהכרח עקב המרעה הטוב שיש שם. משמע שהיא ארץ משובחת?

תירוץ: **מינה! איידי זקלשי וכו':** אדרבא, מזה גופא יש ראייה הפוכה. הסיבה שבחברון יש מרעה טוב זה בגלל שלא חורשים וזורעים בה, ולכן היא מצמיחה עשב לאכילת צאן שמשמין ומתפטם. אבל בשאר המקומות בארץ היו משתמשים לזריעה ונטיעה, וממילא לא היה שם די מרעה.